

TRADIȚIE ÎN EDUCAȚIE CONTINUITATE ÎN ARTELE FOCULUI

*Universitatea Națională de Arte București

Conf. Univ. Dr. Ovidiu IONESCU*

Abstract: *This year marks the 60th anniversary of the Ceramics Branch from the Faculty of Decorative Arts and Design, which is part of the Bucuresti National University of Arts. At the moment, the Ceramics Branch is part of the Ceramics, Glass and Metal Department, form of organization that has gradually developed since its inception.*

The Department of Ceramics, Glass, Metal is a graduate form of education, creating the future plastic artists specialized in artistic creation expressed through ceramics, glass or metal masses. The beginnings of the Department, with the creation of the Ceramics Branch as a stand-alone unit, can be found 60 years ago, when the Academy of Fine Arts established the Fine Arts and the Decorative Arts Faculties.

Keywords: *ceramics, education, training, institution, tradition, art, artists, teachers.*

Anul acesta se împlinesc 60 de ani de la înființarea Secției de Ceramică din cadrul Facultății de Arte Decorative și Design a Universității Naționale de Arte Din București. În prezent, Secția Ceramică face parte din Departamentul Ceramică, Sticlă, Metal, formă de organizare ce s-a constituit treptat în această perioadă de la înființare.

Despre instituția actuală: Universitatea Națională de Arte din București, pe parcursul existenței sale, ca entitate de învățământ de sine stătătoare, a trecut prin etape de organizare structurală și ideologică pe perioade marcate de transformări social-politice, desfășurate pe parcursul timpului. Astfel, a parcurs gradual-cronologic, titlaturi instituționale impuse sau alese de autorități și de organizațiile de conducere internă, de la înființarea acesteia, în anul 1864 cu numele de Școala Națională de Belle Arte; Școala de Arte Frumoase; Școala Națională de Arte Frumoase, Școala Specială de Arte Frumoase, Academia de Arte Frumoase; Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu”; Academia de Artă; Universitatea de Arte; iar din 2002, Universitatea Națională de Arte.

Prin tendințele ideologice care o caracterizează: „Universitatea Națională de Arte se află într-un proces de asimilare a unui model nou de comunicare. Elementele care ne fac vizibili, în cadrul acestui proces de transformare, sunt tradiția de bună factură, școala tehnică-vest europeană pe de o parte și tradiția bizantină pe de alta, elementele de avangardă preluate prin intermediul unor studenți de anvergura lui Constantin Brâncuși și Victor Brauner, cunoștințele marilor profesori inter și postbelici și, în general, viziunea concretizată de către artiștii autentici, absolvenți ai școlii de la București”¹.

Departamentul Ceramică, Sticlă, Metal, formează absolvenți, viitori plasticieni specializați în creația artistică, exprimată prin intermediul maselor ceramice, sticlei sau metalului. Începuturile Departamentului, prin înființarea secției ceramică ca unitate de sine stătătoare, se regăsesc în urmă cu 60 de ani, când în cadrul Academiei de Arte Frumoase s-au constituit Facultățile de Arte Plastice și Arte Decorative.

Cel care a pus bazele departamentului a fost profesorul Mac Constantinescu (1900-1979), artist multilateral de tip renascentist, care, cu o profundă implicare motivațională stabilește un traseu modern, european, marcând dezvoltarea ulterioară a acestuia. Sculptor, decorator, grafician, expert în istoria artelor decorative, Mac Constantinescu, om de o aleasă cultură, dobândise o veritabilă experiență artistică internațională, și va stabili, în anii 1960, pentru studiul universitar din cadrul Institutului „N. Grigorescu”, un traseu modern, european, marcând dezvoltarea ulterioară a departamentului. În acest sens, a acordat o atenție deosebită cercetării limbajului plastic fundamental, planul de învățământ prevăzând, în paralel cu studierea disciplinelor de strictă specialitate, inițierea studenților în problematica desenului, a culorii și a modelajului. Profesorul Mac Constantinescu, împreună cu lectorul Romeo Voinescu, a redactat în anul 1965 un material, existent în biblioteca Universității: *Studiul Picturii la Secția Ceramică*, ilustrat cu lucrările studenților din acel moment.

În corpul didactic format de profesorul Mac Constantinescu și-au găsit locul personalități culturale și artistice de formație europeană, precum sculptorița Zoe Băicoianu (1910-1987) care a predat în acest cadru, modelajul, dedicându-se ulterior noii secții de Arta Sticlei. Sarcina familiarizării studenților cu problematica limbajului plastic fundamental, a revenit pictorului Ion Popescu Negreni (1907-2001), artist profund, cu o bogată activitate expozițională în țară și în străinătate. Profesorul Romeo Voinescu (n. 1925), pentru început lector la catedra condusă de Mac Constantinescu și colaborator al acestuia, a pus la punct disciplinele decorative - precum studiul desenului, al culorii, al modelajului și al

¹Catalog UNARTE 2014 - Cuvântul rectorului Prof. univ. dr. Cătălin Bălescu, p.5.

Foto 1. Mac Constantinescu (1900-1979) în atelierul său bucureștean.

Foto 2. Zoe Băicoianu (1910-1987) în fața
cuptorului, în Secția Sticlă.

compoziției – ce permiteau studenților o formare modernă, în acord cu valorile europene contemporane. Studiul culorii, în Catedra Ceramică-Sticlă-Metal, a revenit regretatei profesoare Lucia Ioan (1934-1984), pictoriță de anvergură, care a insuflat o viziune superioară a studiului, cu efecte benefice în evoluția catedrei. În cadrul cursurilor de desen și de culoare ale Luciei Ioan, studenții au fost inițiați în descifrarea alfabetului, semnelor și a principiilor ce structurează gramatica formei, prin desenarea naturii, impunând astfel, profesionalism și coerență învățământului artistic, în domeniul artelor focului.

Prin propriul efort, motivat de pasiunea comunicării, ea a suplinit caracterul precar al informației accesibile în anii '70-'80, asigurând permanent cursanților, documentația necesară articulării mesajului artistic, în limbajul artelor vizuale moderne. Cu mare putere de lucru și deosebită exigență, Lucia Ioan a transmis multor generații de absolvenți, pasiunea cercetării.

Prin acumularea unor aptitudini și cunoștințe în domeniul artelor vizuale, descoperind apoi, îndrumați de artiști competenți, gama expresivităților specifice domeniilor ceramicii, sticlei și metalului, studenții se pregăteau să devină creatori independenți sau creatori în industrie, iar datorită practicii pedagogice, puteau profesa în învățământ. Prin faptul că se lucra și în vederea satisfacerii nevoilor creative ale industriei, adăpostiți de specificul viziunii plastice, se asigura o activitate fără compromisuri și în afara unor eventuale presiuni politico-ideologice. Această direcție a fost continuată de profesorul Romeo Voinescu, care s-a bucurat de aprecierea lui Mac Constantinescu. La retragerea sa din activitate (1972), acesta i-a acordat lui Romeo Voinescu încrederea pentru conducerea catedrei și el și-a exercitat funcțiile de conducere, din anul 1972, până la pensionare, în anul 1987, devenind și decan al Facultății de Arte Decorative și Design.

Profesorul Florian Lazăr Alexie (1938-2016) are meritul structurării moderne a procesului de învățământ, al organizării corelate a cercetării artistice și experimentării tehnologice, din domeniile ceramicii, sticlei și metalului. Ceramicist cu o prodigioasă carieră artistică, profesorul Florian Lazăr Alexie a condus catedra în perioada 1987-2001. În acest timp, atelierele-laborator ale celor trei specialități au beneficiat de o dotare tehnică semnificativă, de nivel internațional.

Succesorul, în funcția de coordonator al activității celor trei specializări, a fost artistul sticlar Silviu Dancea, după o scurtă perioadă de interimat, provizoriu, a ceramicistului Ionel Cojocariu, în prezent, la conducerea departamentului, aflându-se artistul sticlar, profesor universitar doctor Lucian Butucariu.

Foto 3. Ceramicistul Lazăr Florian Alexie
(1938-2016). Imagini din atelier.

Între numeroasele prefaceri, intervenite după anul 1990, trebuie menționate efectele benefice ale integrării în corpul didactic al departamentului, a unor artiști - profesori formați în alte medii universitare precum și efectele cooptării în colectivele secțiilor, a numeroși tineri artiști, diversificându-se și îmbogățindu-se astfel gama metodelor formării artistice.

Strategia abordării învățământului artistic în domeniul artelor focului, elaborată de fondatorii catedrei, a fost, în linii mari, continuată până în prezent, iar eventualele modificări, nu au fost decât adaptări la prefacerile impuse de determinările vremii.

În acest sens, programele de studiu umăresc, prin disciplinele formative, dezvoltarea aptitudinilor artistice specifice domeniului de specializare, fiind orientate în direcția creării obiectelor utilitare, precum și a formelor ambiental-decorative, direcțiile învățământului artistic fiind adaptate cerințelor societății moderne, având deschidere către tendințele artistice actuale și integrându-se acestora.

Astfel, generațiile de artiști care au absolvit această școală, specializați în domeniile ceramicii, sticlei și metalului, dar având și alte deschideri, în abordarea diferitelor domenii ale artelor vizuale, au continuat, în timp, valoarea pregătirii lor, prin afirmarea în viața artistică, fiind prezenți, prin opera lor, în galerii și muzee de prestigiu din țară și din lumea largă.

Pe lângă artiștii - profesori menționați pe parcurs, trebuie menționat corpul profesoral care a făcut și consolidat acest departament: Mihai Alexandru, Costel Badea, Dumitru Voicu, Lucia Neagu, Ernest Budeș, Ovidiu Ionescu, Ionel Cojocaru, Ilie Rusu, Cristian Bolbornea, Ionel Lazăr, Doru Marian, Liana Svintiu, David Olteanu, Adela Bonat, la secția ceramică; Marcel Teodoreanu, Monica Damian, Dan Popovici, Valeriu Semenescu, Aurora Papasteve, Ioana Stelea la secția sticlă; Nicolae Adam, Narcis Teodorean, Mircea Enache, Bogdan Hojbotă, Constantin Sevlov, Petrică Adrian, Ionuț Marin, la secția metal.

Pe perioada celor șase decade de existență, propunându-și studiul unui sector de activitate neabordat încă în cadrul învățământului artistic superior, Secția de Ceramică, și mai apoi Secția de Sticlă și Metal, la începutul deceniului șapte, și-au găsit un rol bine individualizat în cadrul Facultății de Arte Decorative, integrând astfel, aria specializărilor oferite de învățământul artistic bucureștean și național, în domeniul artelor focului.

În esență: „Sticla, metalul și ceramica sunt materiale care nu pot fi prelucrate decât cu ajutorul focului. Tehnica are, cel puțin simbolic, un efect de purificare și cristalizare a formei... Trebuie reamintit faptul că, în

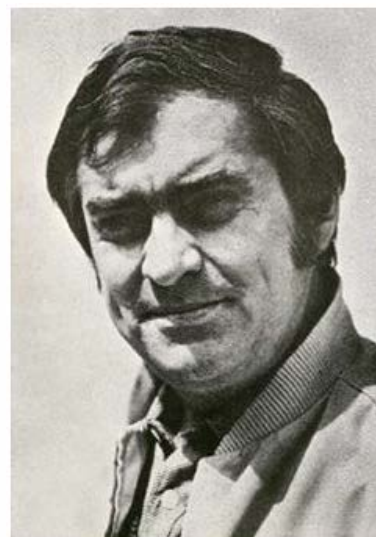

Foto 4. Ceramistul Costel Badea (1940-1995).

această perioadă de timp, au avut loc momente de revelație, prilejuate de artele focului, nu atât prin tehnică sau materiale, cât prin faptul că, principiile artei moderne au fost preluate de către artiști ai acestor bresle. Probabil că mobilitatea lor, aspecte ludice ale creației specifice acestor tehnici, i-au ajutat pe artiștii domeniului să se adapteze mult mai ușor unor forme neconvenționale de expresie. Subliniem faptul că, o parte din ceea ce a constituit o formă de avangardă românească autentică se datorează acestor artiști”- menționa la marcarea a 150 de ani aniversari ai Instituției pe care o conduce, domnul rector, profesor univ.dr. Cătălin Bălescu.

Bibliografie

1. *** Catalog Unarte 150 Ani, Editura Unarte 2014
2. *** Cuvânt înainte al Rectorului prof. univ. dr. Cătălin Bălescu la deschiderea Expoziției de ceramică, sticlă metal, prilejuită de aniversarea a 150 ani de la înființare, 2014, Galeria Artyourself